

ECONOMICS

UDC 338.483.12:398(477)(045)

EOI 10.11232/2663-4139.13.03

ЕТНОГРАФІЧНИЙ ТУРИЗМ: ЕТНОФЕСТИВАЛІ

СЕМКІВ Мар'яна Олегівна
аспірант кафедри туризму

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

СУЩЕНКО Олена Анатоліївна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

УКРАЇНА

Анотація.

Мета статті – дослідити етнофестивалі, як один з перспективних напрямків розвитку етнографічного туризму в Україні. У статті проаналізовано сучасний стан використання етнофестивалів для організації етнографічного туризму. В результаті дослідження було виявлено, що в Україні сьогодні етнофестивалі, як ресурс безпосередньо етнографічного туризму не розглядаються. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є більш глибоке вивчення етнофестивалів в контексті етнографічного туризму; дослідження використання фестивалів для організації турів етнографічного туризму, як одних з основних атракційних центрів; популяризація у подальшому даного виду туризму серед споживачів.

Ключові слова: *етнографічні ресурси; етнографічний туризм; етнофестиваль; культурна спадщина; туризм; фестиваль.*

Постановка проблеми. Етнографічний туризм сьогодні має всі можливості стати одним із провідних напрямків розвитку внутрішнього туризму в Україні. Наша держава багата на етнографічні ресурси, необхідні для організації даного виду туризму. Це не тільки матеріальні та нематеріальні ресурси, пов'язані з українською нацією, але й з іншими народами, народностями, етносами тощо, які вже не перше століття проживають на теренах України. Однак, розповсюдженні ці ресурси (в першу чергу, це стосується матеріальних етнографічних ресурсів) по території держави не рівномірно, що зумовлено історичними подіями, з якими пов'язане становлення нашої країни. Так, найбільша їх кількість зосереджена на заході країни та в столиці, найменша – на сході [1].

© Семків М.О., 2020

© Semkiv M., 2020

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139>

<http://eoi.citefactor.org/10.11232/2663-4139.13.03>

Етнофестивалі ж можуть стати популярними центрами етнографічного туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні практично відсутні дослідження етнофестивалів в контексті етнографічного туризму. Безпосередньо з етнофестивалами пов'язані праці українських вчених А. Фурдичка [2], О. Яковлева [3], Г. Г. Вишневська [4], С. Виткалова [5], М. Крипчука, А. Касьяненко [6], С. Чернецької [7], в яких вивчається розвиток етнофестивального руху на теренах нашої держави, як окремого виду атракції.

Метою статті є дослідження етнофестивалів, як одного з перспективних напрямків розвитку етнографічного туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Етнографічний туризм в Україні – це один з тих видів туризму, що набирають популярність. Головною метою споживачів даного виду туризму є пізнання та знайомство з культурною спадщиною свого народу чи з культурою народу відмінної від своєї.

Етнографічні ресурси багаті та різноматні, і в повній мірі відображають культуру та історію окремого етносу. Так, до матеріальних ресурсів даного виду туризму відносять – споруди, виконані в традиційному стилі етнографічні музеї, скансени, музейні експозиції в краєзнавчих та історичних музеях, місця проведення народних свят і обрядів, традиційні житла тощо; до нематеріальних входять фестивалі, ярмарки, народні свята, традиції, обряди, традиційні ремесла, промисли та традиційна кухня [1]. Отже, етнофестиваль є одним з видів етнографічних ресурсів.

Щодо самого поняття «етнофестиваль», то воно складається з двох частин: «етно», що вказує на зв'язок з етнографією (наукою, яка займається вивченням народів, етносів), та «фестиваль» (франц. festival, від лат. festivus — святковий) – масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва; показ, огляд досягнень якого-небудь виду мистецтва [8].

Метою етнофестивалів, як і етнографічного туризму, крім ознайомлення відвідувачів з культурною спадщиною народу, є збереження, відродження та популяризація цієї спадщини.

Етнофестивалі бувають різних видів, що обумовлено їх багатогранністю. В своїй науковій роботі С. Ю. Чернецької [7] надала наступну класифікацію етнофестивалів:

- «за жанрами: різножанрові – фестивалі народної творчості, етнофестивалі, дитячі фольклорні фестивалі, фестивалі пісенно-обрядового фольклору, гастрономічні тощо; музичні – фестивалі оркестрів та ансамблів народних інструментів, троїстих музик, фестивалі бандуристів, гармоністів тощо; фестивалі фольклорного танцю; мистецькі – фестивалі гончарів, ковалів, соломникарів та інших видів народних промислів.

- за функціональним призначенням: фестивалі-конкурси; фестивалі-огляди; фестивалі-ярмарки.

- за віком відвідувачів: змішані – для різних категорій населення: діти, молодь, люди середнього та старшого віку; фестивалі для молоді; дитячі фестивалі».

Головною особливістю етнофестивалів є те, що туристи напряму залучені до цих дійств, тобто є учасниками заходу. Крім того, під час фестивалів проводяться різноманітні інтерактивні дійства – концерти, майстер-класи, театральні вистави, ярмарки, свята, традиційні обряди тощо.

Часто етнофестивалі – це яскраві масові дійства, пов'язані з народними святами. Прикладами етнофестивалів такого типу є етнографічний фестиваль «Маланка-фест» [9], що проходить в Чернівецькій області та популяризує етнокультурну спадщину регіону, Різдвяний фестиваль "Велика Коляда" у Львові [10].

Проводять в Україні також фестивалі, пов'язані з народними ремеслами та промислами. Прикладом таких фестивалів є Національний етнографічний фестиваль з гончарства «Здвиг» в Опішні (Полтавська область) [11].

Пов'язані з етнографічним туризмом й гастрономічні фестивалі, метою яких є знайомство туристів з особливостями національної кухні. Це такі фестивалі, як: «Гуцульська бринза» в м. Рахів, Закарпатської області [12], фестиваль «Борщик у глиняному горщику» в Опішні [11] тощо.

Міжнародне значення мають фестивалі Національний етнографічний фестиваль «Сорочинський ярмарок» [13] та Міжнародний фестиваль фольклору «Етновир» [14].

Висновки та пропозиції. В Україні сьогодні проводиться велика кількість фестивалів, які, так чи інакше, пов'язані з етнокультурною спадщиною українського народу, тобто є безпосередніми ресурсами етнографічного туризму. Але, оскільки, етнографічний туризм в нашій країні ще знаходиться на початку свого розвитку, поширення та популяризації, етнофестивалі напряму не залучені для організації даного виду туризму.

В подальшому необхідним є більш глибоке вивчення етнофестивалів в контексті етнографічного туризму, як окремого ресурсу та як головного атрактивного центру при організації етнографічних турів. В результаті це сприятиме розвитку етнографічного туризму в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Покоłodна М. М., & Семків М. О. (2018). Етнографічний туризм: особливості, географія та ресурсний потенціал (на прикладі України). *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*, (1/20), 10-19. Вилучено із <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/20/4368>

© Семків М.О., 2020

© Semkiv M., 2020

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139>

<http://eoi.citefactor.org/10.11232/2663-4139.13.03>

- [2] Фурдичко А. (2018). Етнофестивальний розквіт кінця ХХ — початку ХХІ ст. як неодмінна складова фольклорного руху України. *Народознавчі зошити*, (142/4), 1000-1008.
- [3] Яковлев О. В. (2018). Фестивальний рух як чинник інтеграції та збереження національного культурного ландшафту. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (4), 56-59.
- [4] Вишнеvsька Г. Г. (2016). Українські фестивалі як засіб просування позитивного іміджу країни. *Культурологічна думка*, (10), 235-242.
- [5] Виткалов С. В. (2016). Фестивальний рух як культурний феномен сучасності: аналіз регіонального вектора. *Культура України*, (52), 182-190.
- [6] Крипчук М. В., & Касьяненко А. С. (2019). Сучасні етнофестивалі харківщини: традиції, досвід, сьогодення. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (2), 396-401.
- [7] Чернецька С. (2011). Фольклорні фестивалі в системі сучасних засобів поширення етнографічної інформації та популяризації культурно-мистецької спадщини. *Культура України*, (35), 155-164. Вилучено із https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura35/18.pdf
- [8] Білодіда І. К. (ред.). (1970—1980). Словник української мови. (Т. 11: Т-Ф, с. 580); Київ: Наук. думка.
- [9] Маланка Фест. (2011, January 12). Malanka Fest. Retrieved September 8, 2020, from malankafest.com.ua website: <http://malankafest.com.ua/>
- [10] Різдвяний фестиваль Велика Коляда. (2018, January). Велика Коляда | Різдвяний фестиваль. Retrieved September 8, 2020, from Різдвяний фестиваль Велика Коляда website: <http://www.velykakoliada.org.ua/>
- [11] Facebook. (2004b, February 4). Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному. Retrieved September 8, 2020, from www.facebook.com website: https://www.facebook.com/MuseumOfPotteryInOpishnya/?ref=page_internal
- [12] Facebook. (2004a, February 4). ХХІІІ Міжнародний Гуцульський фестиваль. Retrieved September 8, 2020, from www.facebook.com website: <https://www.facebook.com/InternationalHutsulFestival/>
- [13] Національний Сорочинський Ярмарок. (2019, June 13). Національний Сорочинський ярмарок. Retrieved September 8, 2020, from Національний Сорочинський ярмарок website: <https://yarmarok.in.ua/>
- [14] Етновир. (2008, August 27). Фестиваль фольклору «Етновир» — 2020. Retrieved September 8, 2020, from www.etnovyr.org.ua website: <http://www.etnovyr.org.ua/uk/>

ETHNOGRAPHIC TOURISM: ETHNOFESTIVALS

SEMKIV M., *PhD student*

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

SCIENTIFIC ADVISER:

SUSHCHENKO O., *Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Tourism*

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

UKRAINE

Abstract. The aim of the study is to research ethnofestivals as one of the promising directions of ethnographic tourism development in Ukraine. The article analyzes the current state of the use of ethnographic festivals for organizing ethnographic tourism. As a research result, it was revealed that today in Ukraine ethnofestivals are not directly considered as a ethnographic tourism resource. Prospects for further research in this direction are a deeper study of ethnofestivals in the ethnographic tourism context; research on the using festivals for organization of ethnographic tourism tours, as one of the main attraction centers; further popularization this type of tourism among consumers.

Keywords: *cultural heritage, festival, ethnofestival, ethnographic resources, ethnographic tourism, tourism.*

© Семків М.О., 2020

© Semkiv M., 2020

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139>

<http://eoi.citefactor.org/10.11232/2663-4139.13.03>